

VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ
V LJUBLJANI IN MARIBORU
LETNA NAROČNINA 15 DIN

XXXI. občni zbor Prosvetne zveze.

(Dalje.)

POROČILO »SVETE VOJSKE«.

»Sveta vojska« ima 38 podružnic oz. treznostnih odsekov s skupnim številom članov (ic) 3010. Blagajniški promet je znašal v tekočem letu do danes 511.478 dinarjev 86 par, vložni zapisnik vsebuje 7340 števil, kar dokazuje, da je bilo poslovanje v letošnjem letu prav živahno. Vlog (pritožb, protestov itd.) je društvo vložilo 139, pri podelitvi brezalkoholnih gostiln je društvo posredovalo v 98 slučajih, nasvetov in raznih informacij glede treznostnega pokreta je dalo pismeno 422, v pisarni pa

736. Naklada »Mladega junaka« se je zvišala na 9000 izvodov, »Preroda« pa na 3000 izvodov. Predavanj in tečajev je bilo v tekočem letu 105 pred 16.500 poslušalci, sestankov, zaupnikov in ožjih somišljenikov v raznih krajih 224. Potovalni zastopniki in kolporterji so prehodili ca. 14.000 km, od teh samo eden nad 5000 km. Obiskali so na potovanjih 1432 krajev in prišli tako v osebni stik z 20.850 osebami. Knjižnica šteje v osmih oddelkih 172 del in 181 revij, ki jih dobivamo večinoma v zameno. Tabora in romanja na Trsatu se je udeležilo 1672 oseb.

Naj dostavim še, da šteje naša gospodarska ustanova »Brezalkoholna produkcija« v letošnjem letu v vložnem zapisniku rekordno številko 14.980 ter da znaša njen blagajniški promet v tekočem letu 1.032.632 dinarjev 50 par. Informacij in nasvetov glede pripravljanja brezalkoholnih pijač je dala letos nad 1150 pismeno in nad 1430 v pisarni.

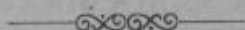
Iz teh števil blagovolite razvideti, da zanimanje za treznostni pokret in brezalkoholno produkcijo precej hitro narašča. Da bo naša ideja zmagala, ni nobenega dvoma več, treba je le stalno netiti zanimanje med najširšimi sloji, do kosti razkrinkati trinoga Alkohola, dokazati, da je celokupno alkoholno gospodarstvo narobe-gospodarstvo, da je edino brezalkoholna proizvodnja z gospodarskega, zdravstvenega in moralnega stališča v vsakem oziru neoporečna. Ker je pa v Sloveniji več kot polovica prebivalstva posredno ali neposredno zvezana in navezana na stoletne tradicije alkoholne ekonomije, nikakor ne sme nihče pričakovati, da se bo izvršil preobrat kar na en mah. Leta so v tem oziru dnevi, desetletja le kratke dobe. Eno je pa gotovo: našemu narodu bo zasijala lepša zarja treznosti in s tem vsestranskega razmaha.

Vsem, prav vsem, ki ste posebno v letošnjem letu na razne načine pomagali in ste še pripravljeni pomagati, kličem v imenu društva: prav iskrena hvala in tisočkrat Bog povrni!

Strnimo vse sile za treznost slovenskega naroda!

Koncem poročil prevzame predsedstvo prvi podpredsednik dr. L. Sušnik. Zahvali se vsem poročevalcem in poročevalkam, ter da na glasovanje predlog revizorjev. Absolutorij se je soglasno sprejel. Nato preide k volitvam. Trije gg. odborniki so svoja mesta odložili vsled prevelike zaposlenosti. Težko bomo pogrešali g. prof. Dolenc, kateri odide v Belgrad. Župnik Tomažič predlaga sledečo listo: dr. Mohorič, dr. L. Sušnik, prof. Mlakar, ravnatelj Gabrovšek, g. Erjavec, prof. Bernot, g. Pleničar in tajnik Zor. Lista je bila soglasno sprejeta.

Pri slučajnostih se je oglasil delegat S. K. Socialne Zveze iz Celovca, ter se prav toplo priporočal za pomoč. Župnik Tomažič je primerjal naše delovanje in delovanje društev v Nemčiji ter izrazil, da se premalo zavedamo lastnega dela. Delegat Fr. Bertonec iz Jesenic je ponovno poudaril velik pomen filma za kat. organizacije.

Katoliški dnevi v Magdeburgu.

(5.—8. septembra 1928.)

Misel, prirediti Katoliške dneve v Magdeburgu, je bila sprva sprejeta z neko rezervo in bojaznijo. Saj je Magdeburg središče tistega ozemlja, kjer je pred 400 leti skoro popolnoma zamrlo katoliško življenje. Pač se še danes ponosno dvigajo zvoniki veličastne magdeburške katedrale, toda pretekla so že štiri stoletja, kar so v tej katedrali zadnjikrat pontifikirali magdeburški nadškofje, nasledniki sv. Norberta. Kljub temu so si nemški katoličani izbrali baš to protestantsko središče za takšno svojo prireditvev. Hoteli so s temi dnevi dati pobude tamkajšnjim katoli-

čanom, ki so razkropljeni po diaspori; hoteli so jih navdušiti, pokazati jim vso lepoto, veličastvo in moč katolištva — v nasprotju s pustim, praznim in racionalističnim protestantizmom.

Magdeburg leži na reki Elbi; od Berlina je oddaljen 2—3 ure železniške vožnje. Šteje preko 300.000 prebivalstva, od katerih pa je komaj 5% katoličanov. Letošnji katoliški dnevi, ki so se v njem vršili, so bili namenjeni predvsem za delegate vseh katoliških nemških organizacij. Umevno, da zaradi tega tudi ni bilo take ogromne udeležbe kot n. pr. lanskega leta ob podobni

priliki v Dortmundu, ko so na javnih zborovanjih in manifestacijah sodelovali stotisoči.

Vsekakor stoje letošnji katoliški dnevi visoko nad onimi, ki so bili prirejeni zadnja leta. Njih značenje je mnogo večje, zakaj na njih so se imela reševati po enotnih vidikih vsa raznovrstna vprašanja, zahteve in mišljenja, ki so se pojavila po svetovni vojni. Imeli so torej nalogo, določiti enotno naziranje in enoten nastop v delovanju katoličanov na vseh poljih: kulturnem, gospodarskem in političnem. Vsi referati in vse debate so bile usmerjene v pravcu in duhu katoliške akcije. Magdeburška »Sächsische Zeitung« je v uvodniku 6. septembra pisala: »Najvažnejše vprašanje, s katerim se bodo morali baviti katoliški dnevi v Magdeburgu, je pač vprašanje katoliške akcije. V zvezi z naziranjem episkopata bodo katoliški dnevi pokazali, da se geslo katoliške akcije ne more tolmačiti kot zahteva, ustvariti poleg organizacij, ki že obstoje, še kakšne nove. Določila sv. očeta glede katoliške akcije imajo dvostranski namen: prvič obstoječim organizacijam vdahniti apostolsko dušo, drugič pa, iz zastopnikov teh organizacij sestaviti odbor katoliškega gibanja. Katoliška akcija je torej vprašanje organiziranja, a ne vprašanje organizacij! To je potrdil tudi apostolski nuncij Pacelli iz Berlina, ki je pozdravil kongres in poudaril njega važnost za katoličane v diaspori. Omenil je željo sv. očeta z ozirom na katol. akcijo, razložil načela in njen namen ter dejal med drugim: »Katoliška akcija ne pozna kakšne splošne zunanje forme. To formo določa po verskem in cerkvenem položaju posameznih dežel in narodov, vedno pa v soglasju in s sodelovanjem cerkvene hierarhije. Organizacija sama je zunanost. Kar hoče katoliška akcija dati kot pečat vsemu katoliškemu življenju, je: zavest katolištva, vdanost kat. načelom, enotno katoliško mišljenje, katoliško voljo in delovanje. Kat. akcija torej nikakor ne razdvajati ali škodovati tolikim dragocenim organizacijam, s katerimi se ponša baš Nemčija.« Opažamo torej dvoje

vodilnih misli, ki prevevata magdeburške kat. dneve: Katoličani v diaspori in katoliška akcija.

Slavnostna otvoritev kat. dnevov se je vršila 5. sept. v mestni dvorani. Prisostvovalo ji je 10.000 katoličanov. Za predsednika je bil izvoljen Alojzij knez Löwenstein. Izmed odličnih katoliških osebnosti so bili navzoči in so pri kat. dnevih sodelovali: berlinski ap. nuncij dr. Eugen Pacelli, škof iz Paderborna, dr. G. Klein, drž. kancler dr. Marx, drž. kancler dr. Wirth, minister Hirtsiefer, ministrski predsednik dr. Stegerwald, voditelj bavarske ljudske stranke, prel. Leicht ter mnogi drugi. Poleg teh so sodelovali vsi predsedniki večjih kat. organizacij, mnogi prelati, vseučiliški profesorji itd. Poleg nuncija so kongres pozdravili z daljšim govorom tudi paderbornski škof, magdeburški župan, (socialist), predsednik saške provincije (tudi socialist), ter predsednik pruske vlade.

Celo zborovanje se je vršilo v dveh delih: eno za vso javnost in drugo za same delegate. Predavanja za javnost so se vršila vsak večer. Prvi večer je bil namenjen časopisju. Vprašanje katol. časopisja je zelo važno, ako se pomisli, da se je večina povojnih nemških časopisov, zlasti ilustriranih, postavila na zgolj trgovsko, materialno stališče, če se pomisli nadalje, da imajo največji kat. nemški dnevnik komaj po par sto tisoč naročnikov, dočim jih ima »Dortmunder General-Anzeiger« sam 4 milijone. Sledeči večer je prof. Bekn predaval o značenju katolicizma za nemško kulturo na znanstvenem polju. Ker je letos poteklo baš 80 let, kar se je vršil prvi nemški katoliški dan v Mainzu (1848.), je bilo tudi temu datumu posvečeno eno predavanje.

Vsa predavanja so se vršila v slavnostni dvorani Stadt-Halle, katera lahko sprejme 10.000 poslušalcev. V nedeljo, 9. sept. je predavanju prisostvovalo celo do 40.000 ljudi.

Važnejšega pomena, kot omenjena predavanja, so pa bila zborovanja delegatov. Prvič so se topot po vojni zbrali zastopniki vseh poklicev in vseh organi-

zacij k tihemu, složnemu, zaprtemu zasedanju, kjer je vsak mogel priti do besede. Vsa ta zborovanja so se vodila istočasno v štirih skupinah:

I. skupina: versko-cerkveno delovanje, se je pečala s sledečimi vprašanji: današnji človek, moderni, mehanizirani človek in cerkev, pojem cerkve, vprašanje cerkvene organizacije v pastorizaciji, socialne naloge itd.

II. skupina: socialno-gospodarska vprašanja, je imela najti odgovor na sledeča vprašanja: Katoliška akcija in caritas v zvezi s socialnim in gospodarskim vprašanjem, Katoliška akcija in novi kazenski zakon.

III. skupina: Odgojno in kulturno področje, se je bavila v prvi vrsti z vprašanjem šole; sodelovanje katoličanov na znanstvenem polju, vprašanje mladine, tisk in katolicizem, sodelovanje katoličanov v gledališču, kinu, radiu, literaturi in v umetnosti sploh.

IV. skupina, t. zv. politična. Ta je imela brez dvoma najvažnejšo nalogo, ker se je bavila v okviru naslova »Država in narod« s sledečimi vprašanji: Naloge katoličanov kot državljanov; nemški katoličani in njih odnos do naroda in države; pacifizem; razorožitve; nemška narodna država in skupnost narodov; odnos nemških katoličanov do republike; legitimizem in Weimarska ustava; kriza parlamentarne demokracije; katoliška stranka; obstoji li možnost strankarske enotnosti katoličanov?

Glede te skupine je važno omeniti, da so kot glavni govorniki in debaterji nastopili: državni kancler dr. Wirth, voditelj bavarske ljudske stranke, prelat Leicht, zastopniki dr. Joos, dr. Stegerwald, dr. Beinling in drugi.

Zlasti pri teh razpravah se je pokazala popolna enotnost nemških katoličanov na gledanje vseh omenjenih važnejših vprašanj. Nesporazumi, ki so zadnji čas obstojali, so bili popolnoma odpravljeni. Nemški katoličani so uvideli silne naloge, ki jih čakajo v dobi vse močnejšega širjenja levičarskega komunizma in socializma na eni strani, na drugi strani pa prizadevanja desničarskih nacionalistov, ki hočejo zadati

smrtni udarec omajani parlamentarni demokraciji in nato uvesti diktaturo. Ako se je kljub temu parlamentarna demokracija v Nemčiji obdržala brez občutnejših potresov, je to zasluga centra, ki je znal obdržati ravnotežje izmed ekstremne desnice in leve, ki pa je obenem tudi znal eno in drugo stran pritegniti k pozitivnemu delu na odgovorno mesto v vladi.

Poleg omenjenih grup so priredile posebne sestanke vse večje kat. organizacije, n. pr. ženska zveza, visokošolci, omladina, caritas, abstinenti itd. Kat. delavci so priredili ob tej priliki spominsko svečanost papežu Leonu XIII., kateri je prisostvovalo čez 5000 delavcev. Viharno sta bila pozdravljena zlasti škof iz Paderborna in kancler dr. Musse, ki je zbrane delavce nagovoril s sledečim značilnim pozdravom: »Vsi stanovi morajo živeti med seboj v neki zvezi, ker ne morejo eden brez drugega obstojati; mi, katoliški intelektuali se ne bomo nikdar ločili od delavcev, zato tudi delavstvo ne sme nikdar postavljati fronte proti ostalim stanovom.«

Rekli smo že, da k delu posameznih skupin ni bila pripuščena javnost. Kljub temu je poleg kat. časnikarjev tudi liberalni tisk poslal veliko število svojih pisnikov, ki so polnoštevilno prisostvovali vsem javnim sestankom; na vso moč so se tudi trudili dobiti kakšne informacije o poteku in uspehu posameznih, zgoraj omenjenih skupin, ki so zbrovale samo z delegati in brez javnosti. Pač pa so te skupine za javnost izdale poseben komunikej, kjer so se objavile vse glavne smernice in zaključki obravnavanih vprašanj, katerih smernic pa se je treba pri praktičnem delu tudi držati. Navajamo samo najznačilnejše momente teh zaključkov:

I. Verska cerkvena skupina se je bavila z vprašanjem onih tisočev, ki se oddaljujejo od vere in cerkve. Na mesto dosedanjega, čeprav le tradicionalnega krščanskega duha, podedovanega po roditeljih, nastopa zdaj filo-

zofsko in moralno paganstvo! S tem nastaja poleg vprašanja, kako te tisoče za-
držati na tem potu, tudi novo vprašanje:
kako te tisoče spet pripeljati nazaj k
veri, v naročje cerkve? To je mogoče le
na ta način, da se skuša novo generacijo
notranje doumeti, priznati upravičenost
njenih zahtev glede ozdravljenja težkih
prilik in pravičnosti. Zato misijonsko
vprašanje še nikoli ni bilo tako težko in
tolike važnosti, kot je ravno sedaj. Pod
živim, močnim vodstvom in z razumno
pokorščino cerkveni hierarhiji mora iti
to misijonsko delo nad vsemi organiza-
cijami, nad vsemi pokrajinami, nad
vsemi posebnimi cilji k enemu edinemu
cilju, ki bo končno stvoril novo dušo,
katoliško zavest, katoliško vernost na-
čelom, pravo katoliško mišljenje. Kato-
ličani se potem katoliške akcije stavlja-
jo na razpolago škofom v njih velikem apo-
stolskem delu misijoniranja. Priporoča
se tretji red, Marijine kongregacije,
eksercicije. V smislu katoliške akcije se
priporoča složnost in enoten nastop
vsem organizacijam. S posebnimi letaki
naj se vrši propaganda za liturgično vse-
bino besedila ob priliki krstov, ženitev,
pogrebiv itd. tudi med protestanti, po-
sebnost naj se pobija sežiganje mrličev.

II. Prosvetna kulturna-skupina se je poleg splošnih kulturnih
in kulturno-političnih vprašanj bavila
predvsem s šolskim vprašanjem. Pouda-
rila se je ozka zveza med šolskimi otroci
in njih roditelji ter med učiteljstvom in
šolo. Dalje, da mora kat. šola ustre-
zati najmodernejšim interesom vzgoje,
pedagogičnim principom in higijenskim
zahtevam. Največjega pomena pa je gi-
banje in pomaganje učiteljstva. Kat. or-
ganizacijam se posebno priporoča ljud-
ska prosveta. Za vse one, ki so poklicani
delati na polju ljudske prosvete, je važno
in potrebno predvsem temeljito spozna-
vanje gospodarskih in socialnih vpra-
šanj. Priporoča se moralno in finančno
podpiranje in ustanavljanje gospodar-
skih institucij. Kat. tisk bodi podpiran
od vsega kat. naroda. V smislu central-
no-prosvetnega odbora naj se podpira
sodelovanje katoličanov pri filmu, radiu
in gledališču. Katoliški očetje z veseljem

pozdravljajo osnutek centralnega odbo-
ra proti nemorali, kjer je dolžan po mož-
nosti sodelovati vsak katoličan.

III. Socialno-gospodarska
skupina je iskala načina, kako rešiti
stanovanjsko krizo, od katere je odvisen
velik del socialne in moralne bede. Ka-
toličanom se priporoča zdržnost, oziroma
varčnost pri izdatkih za alkohol, nikotin
in za druge, manj potrebne stvari. Pač
pa naj se pokaže pripravljenost žrtvova-
nja za graditev stanovanj. V prvi vrsti
naj se pomaga otrokom številnejših dru-
žin. Mladini je treba buditi smisel za
snovanje družin. Kat. dnevi se ozirajo
s posebnim zanimanjem in s skrbečim
očesom na bedo srednjih slojev, obrt-
nikov, trgovcev, poljedelcev. Iz državno-
političnega in narodno-gospodarskega
stališča je potreben kar najboljši in ob-
enem močan srednji sloj. Posebno radi
važnosti za cerkev in družino se pripo-
roča katoličanom, da srednji stan pod-
pirajo z vso močjo. Važno je tudi vpra-
šanje kmeta, delavca, njih plače in ne-
deljskega počitka, ter še druga znana in
važna vprašanja.

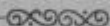
IV. skupina: Država in na-
rod. V ospredju različnih problemov je
stalo predvsem vprašanje: Država in
narod s katoliškega stališča. Vsa načeta
vprašanja v zvezi tega glavnega so bila
povoljno rešena. Različni nesporazumi in
ločena gledanja na vrsto teh važnih vpra-
šanj, ki so se pojavila tekom zadnjih let,
so odstranjeni in ni več mesta zanje. Z
ozirom na najrazličnejše pojave, ki na-
stopajo in ustvarjajo nekakšno premoč
ekonomske velesile, socialne napetosti
in radikalnih prizadevanj, kar označuje
položaj vseh držav, je za katoličane ne-
obhodno potrebno, da se povsod in vse-
lej naglaša ideja države in naroda kot
moralna skupnost. Današnje, neenotno
razgibane množice bo mogoče za kršč.
kulturo in cerkev rešiti le s tem, da se
one počutijo domače v državi in narodu,
da v njih prevlada živa zavest, da je ta
država njih država; pozvati jih je za-
torej na sodelovanje k splošnemu do-
bru, k napredku in čuvanju socialne
pravičnosti. Od tu izhaja dolžnost sode-
lovanja v današnji državi. Nemški ka-

toličani, verni svojim tradicijam in dosedanjemu odnosu do današnje nemške države, posebno v iskanju nacionalne svobode, stavljajo tej državi na razpolago vse svoje razpoložljive sile. Nemški katoličani morajo v duhu sporazuma in krščanske ljubezni pri usvaretvi javnega življenja v smislu katoliških načel zavzeti svoj položaj, ter sodelovati v socialnih in političnih delih za dobro vsega naroda.

* * *

Kakor vidimo, ni ostal nedotaknjen in zanemaren nobeden izmed važnejših problemov, s katerimi se dnevno srečujejo katoličani. Katoliški Nemci so močni na polju organizacije in prosvete, kakor tudi na gospodarskem in socialnem polju. V njihovih vrstah srečujemo

vse stanove: od starih plemičev in državnega kanclerja pa doli do navadnega delavca in kmeta. Je nekaj posebnega, s kakšnim taktom, fineso in obzirnostjo so se vodile vse razprave; nikjer niti najmanjšega incidenta. Posebno politična skupina je družila v svoji sredi delegate različnih političnih in društvenih smeri; tu si videl skupno mladino in profesorje, plemstvo in delavstvo, duhovnike, centrumaše itd. Po polemikah sodeč, vlada v nemških katoliških vrstah neka skrivnostna sila krščanstva, do katere pri nas še nismo prišli. Kat. Nemci posedujejo v veliki meri tisti, poleg ljubezni do Boga največji misterij krščanstva, ki se imenuje bratska ljubezen — in vprāv zato so oni tako močni, zato so edini, zato lahko rešujejo in rešijo vsak, še toliko težak problem.

Mednarodni katoliški filmski urad.

Odbor v Haagu ustanovljenega internacionalnega katoliškega film-bureaua je medtem dvakrat imel skupno sejo. Prvikrat ob priliki katoliškega tedna v Kölnu dne 19. januarja t. l. in drugikrat dne 28. julija t. l. v Parizu. Predmet posvetovanj je bil, kakšne smotre, sredstva in pota naj ima novoustanovljeni odsek. Nadaljnja posvetovanja so se nanašala na predpriprave za 2. internacionalni kongres, ki naj bi se leta 1929. vršil v Monakovem.

Odsek nudi javnosti, kot uspeh svojih posvetovanj naslednji program:

Potreba.

Katoličani vseh dežel uvidevajo potrebo skupnega dela na filmskem polju.

Film je po svojem bistvu internacionalen in ni omejen po jezikovnih mejah. Odkoderkoli pač pride, more povsod koristiti, odnosno škodovati.

Proizvajanje dobrih filmov je tem ugodnejše in lažje, čim v tesnejši zvezi si stojijo oni, ki filme proizvajajo ali jih razširjajo. Zato je obramba vere in morale po slabih filmih tembolj uspešna, če se istočasno in sporazumno v različ-

nih deželah vodi. Predpogoj tega skupnega dela je stalna organizacija. V tem smislu so se v Haagu 23.—25. aprila 1928 izjavili zastopniki 18 narodov in tako je bil ustanovljen internacionalni katoliški film-bureau.

Način delovanja.

Internacionalni kat. film-bureau je predvsem smatrati za centralo, iz katere bi se v vseh ozirih na vse strani svetovalo o stvareh, ki se tičejo proizvodnje filmov.

Delo tega bureaua je mišljeno zgolj etično. Bureau pripozna in izrečno izjavlja, da katoliki morajo biti udeleženi pri nabavi, razširjenju in izposojevanju filmov in se bo v tem oziru potrudilo, da po svojih močeh to zgolj trgovsko poslovanje podpre. Izvrševanje teh trgovskih poslov pa ne spada v njegov delokrog. Da more pri tej stvari tembolj idealno zastopati katoliške interese, se odpoveduje vsakemu materialnemu dobičku.

Končno želi bureau z vsemi, ki so pripravljeni sodelovati, skupno delati.

Namen.

V smislu potreb, ki so dovedle do ustanovitve, zasleduje bureau sledeče cilje:

1. Obravnava naj iz katol. stališča vsa kulturna, нравna in socialna vprašanja, ki bi jih nudil razvoj filmske produkcije in naj išče pripravnih sredstev za tozadevno zdravo rešitev.

2. Osvetljuje naj katoličanom zavest, katere prednosti smejo po pravici od filma pričakovati in nasprotno naj jih opozarja na nevarnosti, ki jih film v sebi skriva.

3. Zbira naj natančno vsa obrtna in juridična vprašanja, ki se tičejo tega, da se katoličani čim uspešneje morejo udeleževati pri proizvodnji filmov.

4. Vzdržuje naj zvezo med katoliki različnih dežel, ki se bavijo s proizvodnjo filmov in naj z nasveti pomaga, da se po katoliških društvi uvede dober film.

5. Proizvajalcem, trgovcem in izposojevalcem filmov naj predloži upravičene zahteve katoličanov, naj jih vabi k blagohotnemu sodelovanju in naj po možnosti tudi prepreči njih zlobne namene.

Društvo in duhovnik.

Zgodovina skoro vseh naših prosvetnih društev priča, da so jih ustanovili duhovniki. Prav malo je izjem. Tudi duhovniki so skoro izključni delavci po društvih. Prav rado se dogaja, da če duhovnik v društvu intenzivno, to se pravi, vneto dela, je v društvu življenje; če ne, pa vse večalimanj spi, kvečjemu se zabavlja vsekrižem. Avtoritete ni, discipline ni, reda ni in smotrenege dela ni, pa tudi kredita ni.

Zelo malo je zlasti podeželskih društev, ki bi lepo uspevala brez duhovničkovega vodilnega in podrobnega dela. Stalno se sliši rahla tožba iz onih krajev, kjer nimajo za to vnetega duhovnika, o, ko bi imeli gospoda, ki bi se tega dela lotil, bi imeli predavanja, pri igrah bi bile vajeti v pravih rokah in dvorana ne bi v takem neredu samevala, za čast nositi jih imamo pač dosti, pravih delavcev pa manjka. Da celo v mestih, kjer ni treba duhovniku tako podrobno posegati vmes v društveno življenje, pridejo pogostejše hude krize, če ni zraven vnetega duhovnika.

Le pogledjte v nasprotna društva, kaj in kako delajo in kakšen kredit imajo med ljudstvom! Vprašajte njihove člane same! Kaj bodo odgovorili, če bodo iskreni!

Tudi v Nemčiji, kjer je vendar društveno življenje na zelo visoki stopnji,

se le predobro opaža, da se v društvih, kjer nimajo voditelja-duhovnika, le bolj kregajo za vse mogoče malenkosti, nastajajo vedno nove krize, tako da mirnoljubni člani rajši odstopijo oziroma nečejo več aktivno sodelovati.

Zakaj pa mnogi duhovniki nočejo več tako vneto delati v društvu? Zakaj ta nesoglasja med duhovnikom in člani?

V prvi razvojni dobi so mnogi duhovniki vse storili, vse dali in vse žrtvovali za društvo, nekateri celo preko mer modre previdnosti, tako da je bilo vse društveno delo in premoženje le njihova osebna last. Prevelik idealizem. Za društvene prireditve so vabili, prosili in priganjali na vse načine, tako da so ljudje prihajali le bolj radi gospoda in mislili, kakšno dobroto napravijo duhovniku, če posečajo društvene prireditve, ki niso namenjene za duhovnika ampak ljudstvu v izobrazbo in pošteno razvedrilo. Prišlo je... Prva zamerica — nalašč ga ni več, še drugim pravi »nikar«.

In sad tolikih žrtev? Duhovnik ne sme nikdar pozabiti, da je tudi kot prosvetni delavec duhovnik. Zato mora včasih kateremu kaj takega reči, kar ni všeč. In ne bo treba dolgo čakati, že bo slišal: »Kaj nas bo ta komandiral, saj nismo v šoli ali cerkvi?« Torej že piše več ve ko koklja. Na obnem zbo-

ru pa se že opaža pomenkovanje, »ali ga še hočemo voliti, ko je tako siten, ko...« itd. Vse žrtve in dobrote so pozabljene kot pri egiptovskem Jožefu. Diploma častnega članstva — grenak spomin.

Drug duhovnik je prišel v kraj, kjer že imajo društvo. Prejšnjega so morda radi imeli. Tega sprejemajo zelo nezaupljivo — skeptično. Morda, ker jim je za onim še hudo. Morda nima takega prikupljivega nastopa, takih zmožnosti in že gre med mlajšimi člani »ta nam županil ne bo«. V takem slučaju je treba imeti jekleno idealno vztrajnost, da se ne odtegne društvenemu delu.

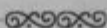
Da je večkrat krivo raznemu, četudi le začasnemu nesoglasju med društvom in duhovnikom dejstvo človeških slabosti, različnost v značaju, v taktiki in osebnosti, nam kaže vsakdanja skušnja. Ne smemo pa prezreti, da se tudi v naših vrstah čuti vpliv nasprotnega časopisja in zlasti tako zvane »farške gonje«. Ves sedanji vzduh časa — priznajmo odkrito — duhovniku ni nikakor naklonjen. Samo to je dobro, da so slovenski duhovniki dobili sčasoma bolj debelo kožo. Mnogokrat si človek misli, če bi mene tako neopravičeno dajali, ne bi ostal tako miren. Le pogledjte, odborniki, življenje in delovanje slovenskega duhovnika in njegovo plačilo, naj si bo že materialno ali moralno, pa boste opazili čudne stvari. Zabavljamo, ker drugi zabavljajo, četudi ne vemo zakaj. In to je v prav mnogih društvih. Pojdimo še dalje, ali niso volitve na društvenih občnih zborih, kjer se večkrat vrže vprašanje, ali naj g. župnika ali kaplana še volimo v odbor, torej ta način vidne »hvaležnosti« za dušnega pastirja — duše vsega društvenega življenja in delovanja — naravnost poniževalne, ko vsak nergač lahko zgago dela? Število glasov

včasih zelo boli, zlasti še, če si storil vse, kar je bilo v danih razmerah možno. Le čudno, da gg. to še trpe. Marsikdo izmed laikov bi se lepo zahvalil za razne opazke.

Seveda niso duhovniki vsi enaki. Nič čudnega. A je to tudi dobro. Saj že itak zlepa ne najde priznanja delo vnetega duhovnika in marsikateri skomizne z ramo, češ saj mora, to je njegova dolžnost. Dandanes so mnogi mnjenja, da duhovnik mora vse, njegovega časa, denarja, zdravja itd. ni prav nič škoda, duhovnik bi se moral na vse mogoče strani klanjati in za vse brce še hvaležen biti. Toda takega junaštva ali heroizma ni vsak naenkrat zmožen, značaji in temperamentu so prerazlični.

Zato bi bilo najbolje, ako se duhovniku zajamči postavno mesto v društvenem odboru že kot dušnemu pastirju kraja in kot glavnemu prosvetnemu delavcu. In če kje res ni vse, kakor bi bilo želeti, se mora pač tudi malo potrpeti, saj navadno je tisti, ki je najbolj nepotrpežljiv, drugim najbolj tečen. Torej egoizem malo na vajeti! Zraven tega pa se ne sme prezreti, da duhovnik dalje vidi razne posledice in zato ne sme vsemu pritrditi.

V resnici moramo Boga zahvaliti, da imamo mi Slovenci to izredno srečo, da imamo tako nesebično delavno duhovščino. Kdor je bil kje dalje po svetu in opazoval, je videl marsikaj in marsikje čisto drugače, a v slabem zmislu. Presitni in prenasiteni ne smemo biti. Ne zahtevajmo preveč, rajši delajmo več. Laični apostolat je po naših društvih dandanes še prav posebno potreben. Našo duhovščino pa podpirajmo zlasti društveni odborniki, da bo več veselja in tudi več sadov. Ker le v vzajemnem delu je sreča mila. I. Selan.

Ljudska knjižnica

Društvom priporočamo, da si nabavijo za svoje knjižnice sledeče nove knjige:

Slavko Savinšek: Milica, otrok bolesi. 117 str. Ljubljana, 1928. Samozaložba. Cena broš. 12 Din. — Slavko Savinšek je nadarjen ljudski pisatelj, znan širšemu občinstvu, zlasti po svoji povesti »Med goliškimi plazovi«, ki je letos izhajala v »Domoljubu« in ki bo v kratkem izšla kot samostojna knjiga.

Haggard H. R.: Kleopatra (28. zvezek »Ljudske knjižnice«). 284 str. Ljubljana, 1928. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena broš. 28 Din. Vežan 40 Din. — To je že sedmi slovenski prevod tega priljubljenega angleškega pisatelja, ki ne sme manjkati v nobeni ljudski knjižnici.

Orczy-Josip Poljanec: Za Cezarja. (21. zvezek »Mohorjeve knjižnice«). 446 strani. Celje, 1928. Založila Družba sv. Mohorja. Cena za ude broš. 30 Din, vez. 39 Din, za neude broš. 40 Din, vez. 52 Din. — Roman se godi v dobri rimskega cesarja Kaligule.

Malešič Matija: Živa voda. Povest (22. zv. »Mohorjeve knjižnice«). 198 strani. Celje, 1928. Založila Družba sv. Mohorja. Cena za ude broš. 15 Din, vez. 22.50 Din, za neude broš. 20 Din, vez. 30 Din.

Savage H. R.: Snubitev kneza Šamila. Povest iz rusko-turške vojne (22. zvezek »Cirilove knjižnice«). 332 strani. Maribor, 1928. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Cena broš. 35 Din.

Henrik Sienkiewicz: Potop. Iz poljščine prevel dr. Rudolf Mole. II. del. 495 strani. Ljubljana, 1928. Založila »Tiskovna Zadruga« v Ljubljani. Cena broš. 100 Din. — Del slavnega poljskega pisatelja ne sme pogrešati nobena knjižnica.

Chronista Sontiacus: Slovenci v Italiji. 58 str. Ljubljana, 1928. Založila »Slovenska Straža«. Cena broš. 10 Din. — Vsako društvo naj smatra za svojo narodno dolžnost, da naroči brošuro v čim več izvodih in jo razpeča med

svojimi člani. O težkih razmerah naših rojakov pod Italijo, mora biti poučen vsak naš človek. Tudi predavateljem je knjiga nujno potrebna.

Jakob Soklič: Istra kliče... Spomini izgnanega istrskega duhovnika. 75 strani. Ljubljana, 1928. Založila »Jugoslovanska Matica« v Ljubljani. Cena broš. 10 Din. — Knjižica pretresljivo slika strahote narodnega zatiranja našega rodu v Istri. Tudi to knjižico naj društva v čim več izvodih razširijo med ljudstvo, da ga razvname v ljubezni do mučenih bratov in jih napolni s sočutjem do njihovega trpljenja in z odporom do krivice.

Mučeniška Mehika. Trpljenje in boj mehikanskih katoličanov za versko svobodo. 56 strani. Ljubljana, 1928. Založil »Glasnik presv. Srca Jezusovega«. — Naj pripomore to delo, da se tudi slovenski katoličani zavedo, kaj trpe njihovi bratje v nesrečni Mehiki, da čutijo z njimi, molijo zanje in se tudi uče od njih. (Iz predgovora.)

Redovniški poklici. Po angleškem izvirku in nemški predelani izdaji presto prevedeno na slovenski jezik (2. zvezek »Glasnikove knjižnice«). 64 strani. Ljubljana, 1928. Izdal in založil »Glasnik presv. Srca Jezusovega«. — Knjižici hočeta biti zlasti mladim ljudem kašipot v težavni in odgovorni izberi poklica.

Fran Erjavec: Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem. 336 str. Ljubljana, 1928. Izdala in založila »Prosvetna zveza«. Cena broš. 50 Din. — Samoumevno je, da mora imeti to knjigo, ki jo je izdala »Prosvetna zveza« ob svoji tridesetletnici, in katero obširneje nanznamo na drugem mestu, vsako naše društvo in vsak naš prosvetni delavec.

Najtopleje priporočamo dramatičnim odsekom opero **Adam Ravbar**, spisal in uglasbil Jos. Lavtižar. Kakor je »Mlada Breda« postala ljubljenska naših odrov, tako bo letošnja sezono gospodoval **Adam Ravbar**. Naroča se pri »Prosvetni zvezi« v Ljubljani in pri g. Josipu Lavtižarju, Rateče-Planica.

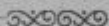
Ciril-metodijska ideja.

V jeseni leta 1909. je dr. Krek otvoril vrsto prosvetnih večerov s predavanjem o ciril-metodijski ideji, t. j. o slovanski vzajemnosti na podlagi verskega zedinjenja in prosvetnega zbliževanja. Pozval je vsa izobraževalna društva, naj temu vprašanju posvete posebno pozornost in naj prireajo predavanja o tem vprašanju. Pri tej priložnosti je toplo priporočil, naj prosvetna društva sodelujejo za širjenje Apostolstva sv. Cirila in Metoda, ki pri nas v Slomškovem duhu deluje za ciril-metodijsko idejo.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je pričelo izdajati list »Kraljestvo božje«

kot glasilo ciril-metodijske ideje. List je tako izvrstno urejevan in ima tako izbrano in važno vsebino, da pač zasluži, da bi prodril v vsako slovensko vas in vsako slovensko družino. Najbolj stiskani obmejni Slovenci so že spoznali veliko važnost tega časopisa ter so v svojem siromaštvu zbrali več tisoč dinarjev za tiskovni sklad slovenskega ciril-metodijskega glasila v Slomškovem duhu.

Današnji številki smo pirložili letake lista »Kraljestvo božje«. Vsem našim društvom toplo priporočamo, da si ta časopis naroče ter ga z vso vnemo širijo med našim ljudstvom.

1000 letnica sv. Vavla v Pragi.

Sv. Vavla je za Čeha naroden svetnik, ki je v zgodovini Čehov, zlasti v njih borbah za samostojnost, pomembna osebnost. Zato ga Čehi zelo vneto časte. Prihodnje leto, ko bo prešlo 1000 let, kar je ta narodni borec umrl, bodo v Pragi priredili Čehi velike spominske slavnosti, imenovane »Svetovavlavsky dny v Praze«. Ob isti priliki bo Češko-slovaška država praznovala tudi slovesno desetletnico svojega obstoja. Obe prireditvi se pripravljata skupno, se bosta skupno, v tesni medsebojni zvezi izvedli, zato ni čudno, da je pokroviteljstvo prevzela sama češko-slovaška država.

Češke katoliške organizacije hočejo tudi ob tej pomembni priliki dokazati svojo vernost in zvestobo državi in misli in svojemu svobodnemu narodu, prav tako pa hočejo ob tej priliki dokumentirati tudi svojo katoliško miselnost in manifestirati svojo moč pred vsem svetom, ki bo na te praške svečanosti gledal s pozornim očesom. Zato bodo kat. organizacije v dneh 1. do 8. julija 1929 priredile v okvirju svetovavlavskih dni posebno prireditev, ki bo vidna zlasti

po velikem mednarodnem nastopu Orlov na ogromnem državnem Stadionu v Pragi. Izvršile se bodo mednarodne telovadne tekme in so se zanje prijavili že mnogi zastopniki kat. organizacij iz različnih držav.

Tudi Jugoslavija bo zastopana v Pragi. J. O. Z. povede k bratom Čehom svojo številno armado. Na Hrvatskem vodi priprave H. O. S., ki kani poslati v Prago do 2000 Orlov in orlovskih prijateljev. J. O. Z. sama pa pripravlja izlet Slovencev v Prago. Pridruži se lahko vsak. Potovanje tja in nazaj (Ljubljana—Dunaj—Brno—Olomuc—Praga—Linz—Judenburg—Celovec—Jesenice—Ljubljana), vsa hrana po poti in v Pragi, prenočišča v Pragi — vse to stane le 750 Din za III. razred in 1050 Din za II. razred. Javiti se je treba in plačati obenem prvi obrok (eno tretjino) omenjene vsote do konca novembra t. l. na naslov:

»Jugoslovanska Orlovska Zveza«,
Ljudski dom, Ljubljana.

Prosvetna zveza v Beogradu.

Prejšnji mesec je z vso slovesnostjo Belgrad praznoval desetletnico proboja solunske fronte, kateri dogodek je tvoril svoj čas prvo podlago našega osvobodjenja in poznejšega ujedinjenja, oziroma zdajšnjega državnega življenja in svobode vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na ta veseli in svečani dogodek so bila iz vse države povabljeni v prestolico vsa večja kulturna, prosvetna in druga društva.

Kot centralna organizacija vseh katoliških društev Slovenije se je te proslave udeležila tudi Prosvetna zveza iz Ljubljane. Iz Ljubljane je ob tej priliki v Belgrad odpotovala 22 članska deputacija z zastavo Prosvetne zveze. Bili so to člani ljubljanskih in okoliških prosvetnih društev, med njimi skupina fan-tov v narodnih nošah z Ježice.

Omenjena deputacija se je udeležila v Belgradu slavnostnega spreveda skupno z deputacijo Jugoslov. Orlovske, Slo-

venske Orlovske in Orliške zveze in še nekaterih drugih štajerskih in prekmurskih zastopstev naših organizacij. Skupino je vodil g. poslanec Žebot ter je bila na belgrajskih ulicah in pred kraljem izmed vseh zastopstev od tisočere množice najbolj toplo in prisrčno pozdravljena s klici: »Živijo Slovenci!« Časopisi so zlasti omenjali krasne narodne noše, poudarjajoč še posebej njih čistost.

Škoda, da vsled nejasnih določb zadetnih okrožnic in vsled prepoznega obvestila od strani pripravljalnega odbora v Belgradu ni bilo mogoče organizirati večjega zastopstva katoliških Slovencev, kar so storile vse druge, zlasti južne pokrajine države. To bi bilo našemu katoliškemu gibanju, posebej pa še slovenski misli, v znatno korist. Kajti znano je, kako malo nas tam doli še poznajo.

—ov—.

Naš dom.

Dvajset let že izhaja Naš dom v Mariboru. Sicer je namenjen v prvi vrsti mladini; toda po svoji preprostosti bo ljub gost v vsaki družini. Neobhodno potrebno je, da ga v prihodnjem letu tako razširimo, da ga bo prihajalo v vsak kraj toliko, kolikor je članov v društvu ali pa še več. Naročnina mu je zelo majhna, zato ga bo lahko vsak naročil. Po našem domu bomo imeli neko skupno vez in potrebno je, da se razširi tudi

v ljubljanski škofiji tako, kot je razširjen v mariborski. Zato pozivamo vsa društva, da posvetijo posebno odborovno sejo Našemu domu, da razpravljajo o potrebni agitaciji, ki se naj že novembra začne. Potrebno je, da določi društvo enega ali več odbornikov ali odbornic ter jim dodeli poseben okoliš, kjer naj širijo Naš dom. Potrebno je, da dobimo v novem letu vsaj desetstisoč novih naročnikov »Našemu domu«.

Življenje v društvih.

Skiopitična in filmska predavanja v oktobru in novembru.

Metlika: Mala Terezika; g. Lovšin. — Boh. Bistrica: Pregarjanje kristjanov v Mehiki; g. Ambrožič. — Loški potok: Marija v slikah. — Franč. prosveta: Sv. Cecilija; g. P. dr. R. Tominec. — Za-

gorje: Koroška. — Semič: Evh. kongres v Chicagi; g. Erklavec. — Šiška: Stari zakon I.; g. P. M. Valjavec. — Krka: Marija v slikah; g. Vrhovec. — Abstin. krožek II. drž. gimn.: Napoleon. — Bled: »Quo vadis«. — Kranj: Vezuv in Etna; g. prof. Mlakar. — Jesenice: Matterhorn;

g. prof. Mlakar. — **Šiška**: Marijin otrok, Alic v čudežni deželi; g. P. M. Valjavec. — **Črnomelj**: Lurd; g. Ilc. — **Vrhnika**: Lurd; g. Bertancelj. — **Dobrepolje**: Smešni turisti; g. Presetnik. — **Begunje pri Lescah**: Pregarjanje kristjanov v Mehiki; g. Zevnik. — **Breznica**: Boljševizem; g. Gostiša. — **Šenčur**: Mala Terezika. — **Franč. prosveta**: Papež Pij XI; gg. P. dr. R. Tominec. — **Moste**: Lurd; g. Košmerlj. — **Smlednik**: Dev. Orleanska, 7 sv. zakramentov; g. Šavli. — **Semenišče**: Pariz. — **Škofja Loka**: Uršulinski samostan: Rim. — **Št. Vid pri Stični**: Ljubljana-Beograd. — **Marijanišče**: Srbija in Macedonija, Don Kihote; g. Kordin. **Marijanišče**: O zvezdah; g. kanonik Sušnik. — **Prosvetna zveza, Maribor**: Radio-Ljubljana, Slov. narodne noše, Kako so se oblačili naši predniki. — **Abstin. krožek II. drž. gimn.**: Martin Krpan, Maksič in nogomet, Robinson. — **Semenišče**: Versailles. — **Kor. Bela**: Križev pot naših bratov ob Adriji; g. Zbontar. — **Trnovo**: Potovanje okoli sveta; g. Lavrič.

November.

Šiška: Marijino življenje v slikah; P. M. Valjavec; — **Sv. Jakob**: Slovensko slikarstvo; g. msgr. Steska. — **Kranj**: Okultizem; g. dr. Ehrlich. — **Franč. prosveta**: Cerkev in umetnost; g. P. dr. R. Tominec. — **Št. Vid p. Stični**: Mala Terezika, Čudeži Terezike. — **Metlika, Orlovski odsek**: Križev pot gor. Slovencev. **Abstin. krožek II. drž. gimn.**: Turški boji, Zakleta ladja. — **Št. Peter**: Lurd; g. Košmerlj. — **Abstin. krožek III. drž. gimn.**: Berlin. — **Novomesto**: Robinson,

Ribničan Urban; g. prof. Potokar. — **Gorje**: Montblanc; g. prof. Mlakar. — **Uršulinke, zun. šola**: V deželi polnočnega solnca; g. Zor. — **Šiška**: Zoološki vrt v Londonu, Hrošči; g. P. M. Valjavec. — **Sv. Jakob**: Etna in Vezuv; g. prof. Debevec. — **Semič**: Križarske vojne; g. Erklavec. — **Kamnik**: Zrakoplovstvo; g. Pivk. — **Društvo »Kres«, II. drž. gimn.**: Prekmurje, Obuti maček, Smešni turisti.

Oktober — Filmi.

Kranj: Čuda morja.

November — Filmi.

Šiška: Usoda. — **Ježica**: Nibelungi I, II. del. — **Šiška**: Nibelungi I, II. del. — **Uršulinke-Ljubljana**: Nibelungi I. in II. del. — **Tržič**: Nibelungi I. in II. del. — **Uršulinski samostan v Škofji Loki**: Nibelungi I. in II. del. — **Vrhnika**: Nibelungi I. in II. del. — **Golnik-zdravilišče**: Nibelungi I. in II. del. — **Vič pri Ljubljani**: Nibelungi I. in II. del. — **Škofja Loka**: Nibelungi I. in II. del.

Kinoodsek P. Z. bo nudil prosvetnim društvom za vsak mesec po dva kulturna filma, ki bosta združena s predavanjem prosta vseh taks. Izposojevalnina za vsak film bo po kvaliteti filma od 10 do 50 para od metra. Če društvo nima lastnega kinoaparata, pošljemo na željo naš aparat s operaterjem, kar stane 100 Din. Potrebna je električna luč v domu. Za mesec december nudimo dva filma: Modri Nataš in Materina ljubezen. Prvi slika zgodovino križarskih vojsk za časa zavzetja Jeruzalema po Saraceni; drugi nam predločuje materino skrb in ljubezen do svojih otrok. Izposojevalnina za vsak film je 250 Din.

Vsebinska: XXXI. obč. zbor Prosvetne zveze. — F. S.: Katoliški dnevi v Magdeburgu. — Mednarodni kat. filmski urad. — I. Selan: Društvo in duhovnik. — Ljudska knjižnica. — Ciril-Metodijska ideja. — 1000 letnica sv. Vavla v Pragi. — Prosvetna zveza v Beogradu. — Naš Dom. — Življenje v društvih.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva c. 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.